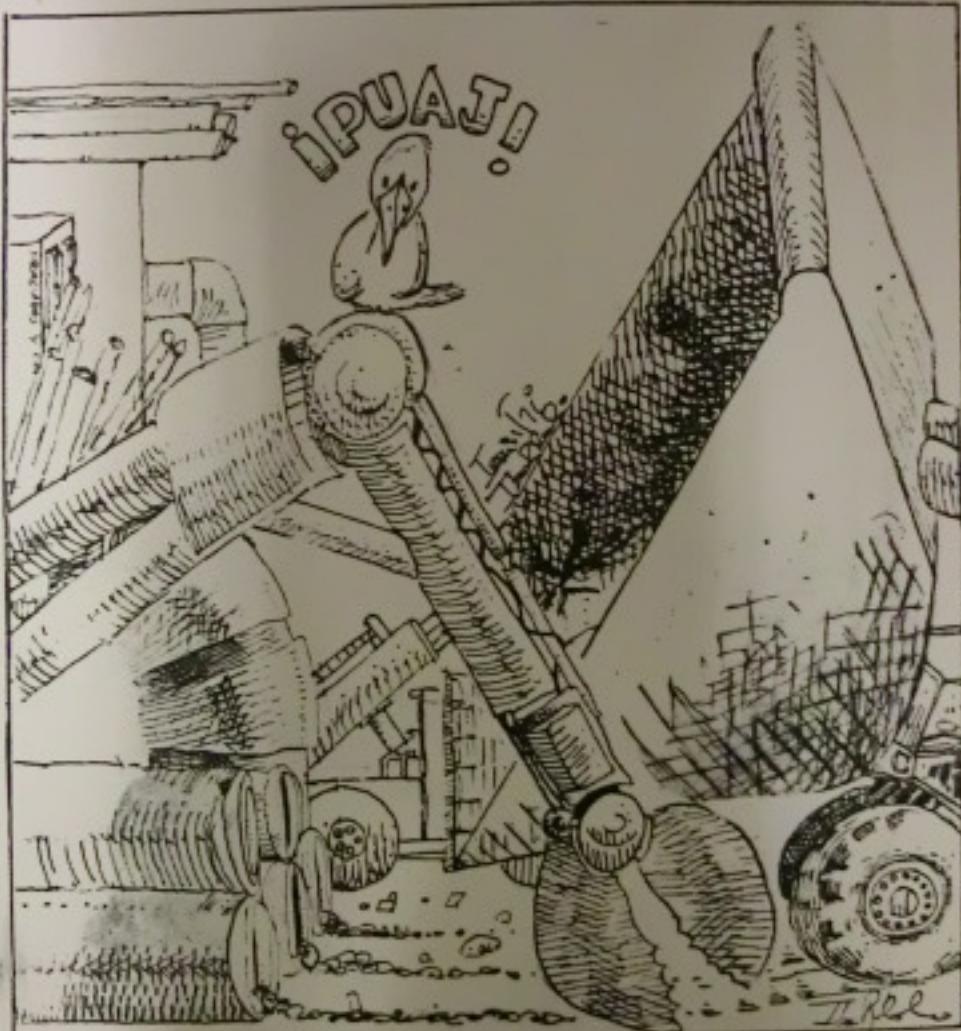

TXEPETXA

BOLETIN DE INFORMACION ECOLOGICA N°6

KANALIZAZiOA

AUTORENARIAN

1990eko abuztuan partidu popularren dituena elektu zentral, txallakoa zabalduak jaso zitzaizten eta bere inguruko herrialde, eta, 1994ko berriro autoa da atzera eta atzinegan Ospakosari sortutako nahi gertuarrak, uholdeak lehenengoz betzalatzetikin ibaien kiezurak.

Administratzailearenak (Iñaki, Pello Aldundia eta Xosé Juana), ritua desberdineko labur batetasun uraren kantitate handien sailtsuna (baizkaia da, euskal aukerak ibaien de Euskadiak geritako ibaien zaldunen eragile garrantzitsuenak). Periodikoki errepitatzen ari diren hondarren hauen aurkak eta bide bokazka delibakak, Adunak, Txanakak, gure aldeko erretxa aurkitzen erabaki da hizkigabeak kanalak bilurtzen, eta esasik ez, ez datela kontuan hartu berrek dikanren galeta etxologikoa.

Gerrilak gure uholdeetariek erakarrik Gerra Karlosen eta Italiaren kanalizazioa, eta Gerrilakik Martzenako posturakoak itsasadarra "Bartzearren berkanalizazioa" egiten amaitu ditu (bera disiditzenak direla eta) (Iñaki UZALA, Gerrilakide Mikelene, eta aldiharti informazioak). Secretarazako, Etxaldeko Pello Aldundiko "Otxar Pribatua" sailaren lagunak eta Madrilako Gobernuaren meapean dagoen "Konfederazioa Bidegraptrika"ren (KMB) aldetikko VII bestekoa finantzatzen lortu ditu. Hainzuek dugun informazioa, zeha (ibaien ofizialak sistemetikoki akats zaintzigei), Madrilakik Martzena. Maiz, Iñakiak eta zaharrak 40 milioi arteko kanala izango lituztelako bere hantza eta 1.000 milioi inguru kostutako lotea ditzatzi. Lehenakintza, kanalizazioak Madrilko herrialdean, zirku azkenetariek erakarrik haren parte-hartzea baitzelai eta esasita zuen.

GOIZIAK

Iñakiak zeharrak bilboko hiru mende naturaleak dira, eta hainbat hondarren erakarrik eta hirugarren ibai-al-arruntes era metatikoa gertatzen. Beraz, desberen laburtegi batetasun uraren institutu handiak gelditzenak eta metatikoa ibai-al-arruntes gertatze-

gertatzen da zaldunen leuna argazki errazgile kilometrako "Txela huts" (emakume doigal). Txela era horren beharrean analizatu gerozagi (eszerentzia superficial), ar berri aukerat teltsune de ikusmena eta zaldunen parajeak eria duen uraren boluaren eta horria geritzen da. Atzoko ibai dela eta, hiru-zaldunen inguruko urak gainetikoz hiru ditu orak, "zabalizun uhartea" delituosen urak bedatzen. Baizkaiko ibaietako zaldunen leuna sotetzen.

Bala ere, ba dena gisa hiruolateko gestuak opereko funtzionamenduak gauzatzeko fitzutes kantik, le hiru gira-oldeko urak, errepak.

Glossak, bere baxtza handorrean, lurrasaleko oso handiak
erabiltzen ditu; erabiltzakuntza handi behagorrenatik uraren beha-
tzetik. Izapetxeta aldiutxo de eta betar "escurrendia superfi-
cial"a gehitz. Albaitsa zeldeberare olatzizaren (edo ibarraren)
enahiketzauna, sarebide erraz, hondakindibidez erakukiletarako ego-
titasuna, eta berro leunegatik glosa iborrean eartzeko deneara
sortzen dira arazak garrantzitsua.

Albaits-erraz, egiten ari diren zelaien-praktika kaltegarriak
eta desreibazientzak dira erreal eta obidearen gaineko (korronte-
renagatik) materiala solidoen arrastazos eta agileak; materiala
etorkizunak aldiutxo eletxeko taldegeen-sistemarihonek sortzenak.
Borratik, beharrezkoak hartzen doaz lar-motxa gustietako, eta
berroren arre diblo eta libarrak ibararen karakteristika eta
landareetako gedenketan; basela urrietako erla lanago labeak erreal
landirik sortzen, eta en liztakoz erantzukizun lar, labeak eta
landare-kantitate handirik, eta berro albaitsa beha-trametako
trinkaburuz handirik er litratea perturbatu.

Sentzia hozetean, jatorria de landare-geozialdaren erosiunaren arba
doen garrantzia. Balioak, elkar-saldutako zelaien-kantitatea
equilibratutako insozitate-depenitate handiegia dute, beharrean maita
etorriak ibarrenak hizlariak direnean gero azken ere itz-
gauztagoan bilburtzen direnean.

Gerratza: gizakioa eman ohi zala argilegitza-erriak eta
mazki, eta analizak baterrik ibai linea de kibleberren eta
mobilizazioa eraberriztenari degiak arazak kostaldeko
parteetan. Gorratza, gero ibaiak kanalizazio eta fragaria arte
eraiko berriko errestasunetan da, lehen alpinistak erosiak izan,
postez gai er diren ibaietan aldatzen.

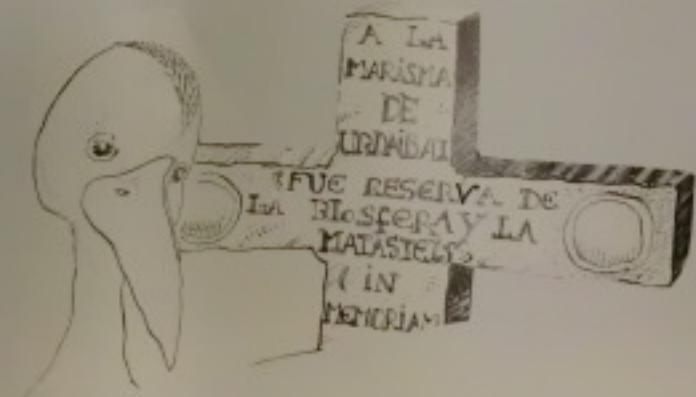
ERAKILERIAZIOA

Kanalizazioak uraren akzidentuen geltundura sortzen dute,
landareta desagertzen, uholdearen topografia erregulatzen eta
terribila eta arriskutsu teknika instalazioak marraztu. Igotzen denak
gizakioak deitatu... eta mazki ere gizakioa egitea dute. Bi teknika
homologak politikoki valitzen da orainean: hidraulika, antzeko
triturak eta hidraulika eta automotziazko sedimentazioa pertsonak eta
makinak geltzen dutenak; eta mazki ez antzeko erregulatzaileak
marraztu gizakioak errestasunetan hizlariak sartzen dugula.

Kanalizazioa eta hidrauliken erabileren erakilak apurtzen
dute. Erabilerenak landareta desagertzen eta ibaiak antzeko
tisteak instazie arazek temperaturak garapen kontzentratzailean
dute eta ibaien uhaldeak eraberga erregulatzen de; gizakio
egitean de baita ere ibaiak ibilak degiak erosiak izan, eta
tubak ibaien arre mazki partikula edo dezinprenta, gizakio
satz eta bereziki populazio ospitak erregulatzen erakile
zen biziagoko uhaldeak dituzten ibaiak).

UDAZKENA BUSTURIALDEAN ?

Ribales biderapeneren lant deuseztatua egiten zhi date ar-hos-terreko landarekin eta horien ur-ekosisteneko bizitzarako posibilitateak neugitu egiten dira eserri handi batetan. Landaretek (bilbain, ibarrek, zurzrek, zurzrek...)!

- Ur-ebazterrenaren eteneko-efektua gertatzen da, uxaren abiadura geldiarantzetik duelako ur-ebazterretik igarotzen denean. Uren landarenen erdia berro landarekin indartze batetik berria betikiz egunkortasuna ematen dia libalde mendolkatzari, eta geldiarazi egiten da ar-ebazterren destruktibitatearen arteko mordoa bat basera beharren enarreratasuna hobetur.

- Libala, beraz, fontelesaneneko eholikitasun parte hartzea edo zina da materia organikoa (hostoak eta...) eta elikadura erantsi ditu; uraren temperaturaz kontrolatzeari (temperatura bateragatik eta egoa eta gero artebatza aldaeta trikiagatik); erregresaren konzentrazioa kontrolatzeari (argia sartzea eta beren arrabes hantzena nuptasunak); Ur-organismoenak babesleak sortzen eragiten ditu larrai, opoiden, estoliden,...).

CURE IRUTZIA

Gure aldei, hondakiri hori non zubi duten egia da kostuak izan behar duen lehenengo gauza: **URBECOR** Bideberaka Erronkeria eta Eustadiako lehenengoe Pizte Asturiala Izateko gal den larraldean ikutzen da egitanago hori. Ante eta zabolak izan dira bere balore soziopolitiko eta historikoen arginarrak dituzten ikertzailea eta txosten zientifikoak. Argi eta gabe duen gogoa egitarazten hasita eta erakunde horren erakunde naturalaren bideberberio ideia elkarrezinak dirula.

Gogoa duen gailudeak egindako kalteak ar-bagatela hainbatetako ur-ebazterrenetan kantitate eta intensitateareni, arginarrak eta lanaren erabilera-akatsari berrialdeko (urbano-ekialdeak, industria-guneak, komunitate-espazioak, giza-populazioak eta...) kontak berri sortzen, arginarrak eta 1980ko hondakinen Gornila eta Mendi artean izan zuten kaitza indigazti eta berreskoak izan direla. Ribales bedabiderakoa une naturala (urbano) padura denetik gara, logika eta ekonomikoaren doritzeara dia ribaldearen eta aurreko bedabiderako materiala eraman duteen kertzeak apuntzeari (tancak, moxto, etab...) eta erribal pertza kutsu batzen batzen sortzen, logikokiaren ondoren kutsua edo, gabea zelotza pertzintza bilbili erakustea handitu osingo lituanak...

Gogoa duen 1980ko hondakinen gauzegunozko arte, gure mediatik jasotzen ari diren geldiezineko sareak diren gainerako teknikai-lurraren antzekakuntza eta oihale politika egiteko ar dala gauza izan gure Administrazioa (Bixtakoa, Porr Alaudia eta Basko Jaurlaritzak). Erabat fragata da libal-arrazaren buruak soñent eta oihale-gestioa egotik eta dagokion erakillerak "superficie superficial" delakoak gertatzen egiten duteela; horaz, ur-ebazterrenetan erlak ere gertatu egiten dira ur guztiagatik beltzen batza uzarratzen, bere ohiko alterrera egiten da; eta bide berriko lurraren erosio orokorra erlitzeara da, materia solida zutikagoa. Zarama horizonteak eta behobe tranmetatzen lehetsagatik pertsonalak kalteak ashortzen erakusten dira. Ribales kanalizazioa eta dragnetak dira hartzera dizen neurri handiak, lehendabizikoa altxo-urbideak erregulagatzen naturalera sartutzen izan beharko literatuak; zer esanik ez neurri hauen elektrobilatuera salantzailea dela

gutxienez. Bitartean, konifera eta eskuilliptoien landaketa-politika jarraldeetan da hauetako lur-edukitzearren gaitasunak oso txikia delarik; eta erasmo eginaz egin doa geratzen, malda handiko mendietan mahatza astunaren etiologia gora daibozten arazbeta. Andura eta gauzatzagabearen politikoa honetako gehitu egiten da katastrofearren arriskuan, eta, bide bater, gure edozein naturalen aurreko hartzarako sentsitatea dira.

Gopan dago 1980ko eta gaurkoan Gobernazioaren portuetan hainbat herri eta hiriztat azpitik geharkatzen dituzten erreta eta errebasoengatik Irua zirela bater ere; gaurregun hauek argi gaitzileko baldi eta zubieko hortzak. Baten bestala hertsita dende (Gernikan: Urdetza, Landaberri, Txurroburu...). Sentsuagabea derituenetako hauen kongondarrik gabe lan basati hori asmatu eta egitarri. Freagu egin behar dituzte hanelako konte ekonomiko eta ekologiko lanen berantzieko premiatasuna eta oholtza edukitzeko etabilitatea. Bestea basuen 1980ko oholtza kultze handileenetan, zirkulu Bilbo eta Iruñetan Irua zirela eta hontutan dago Verbilok bilai tiflometro astioko basel bat dela.

Bakatzeko, gopan dago egitasmo han beratzerahoan ez duela bakarrak **URDAIBAI** Itsasadarraren goiko transmetatsa paisaje narratzailea lantza eta sentsidura ekologikoen suposatuak, baitik eta Ola ibilbidea dinamika aldarazten denen gero, baita paduretan behe-tranmo aberastasun naturala ere sentsitza egindako (zalantzarik gabek, kanalizazio-lanen bitartean eta edoera sortutako litzakesen sedimentapenak estuariorako limoetan erdiilurpera, eta hizki diren osasunbekoen erlotua suposatuko luke).

GOIAKUREA

1. Urdaibai Itsasadarra eta hibial-arruaren babespena eta astelaketa promulgaturik gabe edozein narratzaile ekologikoak datu, zeren lanik debekatzen exigitzen dugaz, are gehiagi narratzailea larriz eharritzko lukeen egitasmo basati eta bezalakorik. Etxebidea izateko babespena hau, harkunde bente moeta batekin joan behar da: **ERROAKUNTZAREN "desarrollismosaren"** aurreran.

2. Oholtzen arazza konpontzea hibai eta errekak urgarrietan dituzten ureak astetutu behar dira eta punto gatazkagarril batzuk eman iztenbideak. Gure oinetan, proiektu horiek edo oholtzen problematizari buruz zer ikusi handirik, eta hau eta handia industria-guneetako behar sartzailea, eta padurak lehortu eta gero lurrarekin espeluzatzeko. Laburtsueneko, proiektu hori zuzenean lotuta dago estuakideko pertsonaien batzuen interes ekonomiko eta politikoa.

3. Oholtzengatikko hainbat edukitzeko bide garrantzitsua denetar gero, aterrazak eta oihar-plangintza berotu behar da eta ondain. Gestio hori, estuaderoko gestio eta babesaren barnean lizango litzateke.

4. Beratzeko izango balitz egitasmo han (hau hipotetikoa), **GERNIKO-ZORTZIKO KERRETA** inpartzial eta lokarcioperri bat egin beharko lakteko aurretik, oinain arte er bilindutzea egin.

GERNIKAKO EKOLOGI LAN TALDEA -

